

θαλασσινοί μάχονται έλοι, πολεμοῦν, χτυποῦν, χτυποῦν τὸν προαιώνιο ἐχθρό, τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως. Βάφονται κάμπιοι, βάφονται βουνὰ καὶ δάση μ' αἷματα, κουφάρια στρώνονται ἀμέτρητα, σωριάζονται παντοῦ χαλάσματα, φωτιά περνᾷ καὶ σίδηρο ἀπὸ παντοῦ, καμμιά γωνιά ἐλληνικὴ ἀπείραχτη δὲ μένει. Καὶ στήνει δῶ καὶ στήνει κεῖ τὸ θρόνο τῆς στὰ ἐρείπια καὶ στὰ αἷματα καὶ στοὺς καπνοὺς ἡ Λευτεριά.

Πῶς παίζεται, διὰ ἴδέτε, μεγαλόπρεπα τὸ γιγαντένιο δράμα. Ὁρμᾷ ὁ Παπαφλέσσας, τρέχει σφάζοντας ὁ Τευρκοφάγος ὁ Νικηταρᾶς, τὸ δεξιὸ χέρι τοῦ Κολοκοτρώνη, νικᾷ ὁ Κυριακούλης στὸ Βαλιτέτσι, ἐνῶ ἡ Ροῦμελη θρηνεῖ τὸ παλληκάρι τῆς τὸ Διάκο, ποῦταν γραπτὸ νὰ πέση τὸ Μαγιάπριλο, στῆς νιότης τὴν ἀκμή του, χωρὶς νὰ μείνη ὄμως ἀνεγδίκητος στὸ δοξασμένο Χάνι τῆς Γραβιάς ἀπὸ τὸ γιὸ τοῦ Ἀνδρότσου.

Στὴ θάλασσ' ἀπ' τὴν ἄλλη θριαμβεύουνε Κανάρης, Μιαούλης, Παπανικολῆς. Τὸ μαρτυρᾷ ἡ Τένεδος κ' ἡ Ἐρεσσός, τὸ μαρτυρᾷνε τάκρογιάλια ὅλα τὰ ἐλληνικὰ κ' οἱ θάλασσες.

(Στὸ ἄλλο φύλλο τελιώνει)

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Τετάρτη 21 — Τρίτη 27 τοῦ Μάρτη.

ΜΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ. Ἐπεσε στὰ χέρια μας αὐτὲς εἰς μέρες τὸ πρῶτο φύλλο μιᾶς ἐφημερίδας «Ἄμυνα» ποὺ τὴ βγάζει τὸ ἐργατικὸ συνδικάτο τῶν ὑπαλλήλων ξενοδοχείων, ρεστοράν, καφενειῶν κλπ. Τὸ φύλλο ἔχει σκοπὸ νὰ μορφώσῃ τοὺς ὑπαλλήλους αὐτοὺς γιὰ νὰ πραγματοποιήσουν τὰ αἰτήματά τους· ἀνάμεσα σ' αὐτὰ (δεκάξη ὅλα ὅλα) σημειώνουμε τὴν ἀπαίτηση τοῦ δεκάωρου, τῆς ἀνάπαυσης δυὸ φορὲς τὸ μῆνα, τῆς προειδοποίησης ἀπὸ δεκαπέντε μέρες ὅταν πρόκειται νὰ τοὺς πάψουν, δεκαπέντε μερῶν ἀδειας τὸ χρόνο μὲ ἀμειψή, τῆς κατάρτησης τοῦ πουργουᾶρ καὶ τοῦ φράκου ἢ σμόκιν. Ἡ νέα ἐφημερίδα ἔχει ὅλη μας τὴ συμπάθεια, γιατί εἶναι φύλλο μὲ ἀρχές, φύλλο ποὺ βγήκε ἀπ' τὴν ἀνάγκη τοῦ ἀγῶνα τῆς ζωῆς. «Μᾶς ἐξύπνησε, γράφεται στὸ πρῶτο ἄρθρο, ἡ πίεσις τῆς σκλαβιάς μας, ποὺ τὴν νειώσαμεν βαρεῖα ἐπάνω στὰ στήθη μας κ' ἔκαμε τὴν ψυχὴ μας νὰ ἐπαναστατήσῃ». Αὐτὸ μᾶς λέει πῶς ἡ νέα ἐφημερίδα πρέπει νὰ ζήσει καὶ θὰ ζήσει. Δὲ θὰ θελήσουμε νὰ σημειώσουμε ἐδῶ

λίγες λεπτομέρειες ποὺ θὰ μπορούσαμε νὰ παρατηρήσουμε· δὲ λησμονοῦμε πῶς ἔχουμε μπροστά μας τὸ πρῶτο φύλλο καὶ πῶς σιγὰ — σιγὰ ὅλα θὰ διορθωθοῦν, κ' ἡ γλώσσα θὰ γίνῃ σωστὴ δημοτικὴ ἀπὸ μισὴ ποὺ εἶναι· ὅλα αὐτὰ εἴμαστε βέβαιοι πῶς θὰ γίνουν, γιατί τὰ ὑπαγορεύουν ἀνάγκες, οἱ ἴδιες ποὺ γέννησαν καὶ τὴν ἐφημερίδα. Εὐχόμεστε λοιπὸν καλὴ πρόοδο μὲ ὅλη μας τὴν καρδιά· στὴν «Ἄμυνα» κ' ἐλπίζουμε πῶς θὰ βρεῖ τὴν ὑποστήριξη ὅλων τῶν ἐργατῶν τῆς τάξης τῆς, πῶς θὰ τοὺς ἐνώσει ὅλους σ' ἓνα σωματεῖο· γιατί, ὅπως τόσο ἔμορφα τὸ λέει τὸ Καταστατικὸ τους, ἐνωμένοι σὰν τὰ δένδρα τοῦ δάτους θὰ μπορέσουν ν' ἀνισταθοῦν σ' ὅλους τοὺς ἀνέμους, ἐνῶ ὀλομόνυχος ὁ καθένας σὰν τὸ μοναχὸ δέντρο τῆς πεδιάδας, πάντοτε θὰ λιγᾷ, μπροστὰ στὸν ἀσπλαχνο ἐκμεταλλευτῆ. Κουράγιο λοιπὸν, δουλειὰ καὶ ἔνωση!

→←

ΑΡΚΑΔΙΚΑ. Τώρα ποὺ ἀδείασε πιά ὀρισμένως μιὰ βουλευτικὴ θέσις στὴν Ἀρκαδίᾳ κατέστησε ζήτημα τῆς ἡμέρας ἂν ὁ κ. Ράλλης δεχτεῖ τὴν ὑποψηφιότητα ἢ ὄχι, ἂν πρέπει νὰ δηλώσῃ ἐπίσημα πῶς τὴ δέχεται ἢ ὄχι, ἂν θὰ ἔχει ἢ πρέπει νὰ ἔχει ἀντίπαλο ἢ ὄχι. Ἔτσι γίνεται κάποια πολιτικὴ κουθέντα στὴν ἡρεμία τῶν ἡμερῶν αὐτῶν. Δὲ μᾶς ἐνδιαφέρει καὶ πολὺ τὸ τί θὰ κάνει ἢ τὸ τί πρέπει νὰ κάνει ὁ κ. Ράλλης· ἐμεῖς ἓνα τονίζουμε, πῶς, καθὼς γράψαμε καὶ στὸ περασμένο φύλλο, τὸ βρίσκουμε μιὰ πολιτικὴ ἀδυναμία τῆς Κυβέρνησης τὸ νὰ μὴν πολεμήσῃ τὴν ὑποψηφιότητα τοῦ κ. Ράλλη. Ἄν ὁ κ. Βενιζέλος θέλῃ ἄνθρωπο μὲ γνώσεις καὶ μὲ χαραχτήρα, ἄνθρωπο κόσμιο, ἄνθρωπο ποὺ νὰ μπορεῖ νὰ συζητῇ τὰ νομοσχέδιά του μὲ βαθύτητα μὰ καὶ εὐγένεια καὶ ὄχι ἄνθρωπο ποὺ νὰ ψηφίζει σὰν πρόβατο (ὅπως δυστυχῶς νομίζουν πῶς εἶναι καθήκον τους νὰ κάνουν οἱ κυβερνητικοὶ βουλευτὲς) — δὲν ἔχει ἀνάγκη νὰ ψάξῃ πολλὴ ὥρα γιὰ νὰ τὸν βρεῖ. Ἐχει ἡ Ἀρκαδία ἓναν πολιτικὸ φιλελεύτερο κι αὐτὸν μπορεῖ καὶ πρέπει νὰ ὑποστηρίξῃ ἡ Κυβέρνησις τοῦ κ. Βενιζέλου, ἀφίνοντας τὰ παιδιακήσια προσωπικὰ πάθια ποὺ μπορεῖ νὰ χεῖ ἐνάντια στὸν πολιτικὸν αὐτὸν τὸ Ἀρκαδικὸ μέλος τῆς. Λίγο θάρρος χρειάζεται, κ. Βενιζέλε, καὶ πολιτικὸς χαραχτήρας γιὰ ν' ἀποχτήσῃ πάλι ἓναν Παπαναστασίου ἢ Βουλῆ.

→←

ΠΡΟΣΩΠΟΛΑΤΡΕΙΑ. Τέλος πάντων δὲ λέει νὰ τελειώσῃ αὐτὴ ἡ περιώνυμη συζήτηση γιὰ τὴν ἀντιπολίτευση καὶ τίς μεθοδὲς τῆς ποὺ ἀνοιξαν τε-

λευταία οί ἀθηναίτικες ἐφημερίδες. Ἡ «Ἀκρόπολις» κ' ἡ «Πατρίς» θέλουν ἀντιπολίτευση Γούναρη καὶ μακαρίζουν τὴν Ἑλλάδα πού ἄλλοτε θὰ τὴν κυβερνάει ἓνας Βενιζέλος κι ἄλλοτε ἓνας Γούναρης· μὰ πολὺ σωστά ρωτοῦν οἱ «Ἀθηναί», ἀφοῦ ὁ Βενιζέλος μὲ τὸ πρόγραμμά του δίνει ὅ,τι χρειάζεται στὸν τόπο μας, γιατί νὰ μὴν εἶναι ἰσόβιος κυβερνήτης; Ὁμολογουμένως «ἐμωράνθη ἡ λογικὴ» ἢ δὲν μπορούμε νὰ ξεκολλήσουμε ἀπ' τὴν προσωπολατρεία ὅσο κι ἂν φωνάσκουμε γιὰ ἀνόρθωση. Τὸ εἶπαμε καὶ τὸ ξαναλέμε — ἀντιπολίτευση μὲ «πλήρη διάστασιν γνώμων» δὲν τὴ βλέπουμε δυνατὴ στὴν Ἑλλάδα· ἐπαγγελματικὴ ἀντιπολίτευση πού νὰ λείπει πάντα τὸ ἀντίθετο ἀπ' ὅ,τι θὰ λείπει ἡ Κυβέρνηση — τὴ βρίσκουμε ἀτιμὴ ἀντιπολίτευση. Ὁ κ. Ράλλης καὶ οἱ ἄλλοι παλαιοκομματικοὶ δὲν μποροῦν ν' ἀντιπολιτευθοῦν τὴν Κυβέρνηση γιατί δὲν ἔδωκαν, οὔτε μποροῦσαν νὰ δώσουν, στίς παραμονές τῶν ἐκλογῶν πρόγραμμα πού νὰ διαφέρει ἀπ' τὸ πρόγραμμα τῆς Κυβέρνησης· ἴσα ἴσα, ξαναμάσησαν ὅσα εἶπε ὁ Πρωθυπουργὸς μὴν ἔχοντας τί ἄλλο νὰ πούν. Πῶς λοιπὸν αὐτοὶ θὰ χτυπήσουν τὴν Κυβέρνηση πού θὰ ἐπιδιώκει τὴν ψήφιση τῶν μέτρων πού ὑποσχέθηκε καὶ πού οἱ ἴδιοι ὑποσχέθηκαν; Μόνον ἔλεγχος λοιπὸν τῆς Κυβέρνησης εἶναι δυνατὸς — μὰ κ' ἐπιβάλλεται. Καὶ τὸν ἔλεγχο αὐτὸ μποροῦν καὶ πρέπει νὰ τὸν ἀσκῆσουν ὅλοι οἱ βουλευτές· καὶ σ' αὐτὸ περιμένουμε νὰ ἰδοῦμε τὴν κοινοβουλευτικὴν ἠθικὴν τοῦ κ. Βενιζέλου. Δὲ φανταζόμαστε πῶς θὰ ἀξιώσει ἀπ' τοὺς φίλους του νὰ ψηφίζουν ὅλες τίς λεπτομέρειες τῶν νομοσχεδίων πού θὰ ὑποβάλλει, ἐπιμένοντας καπριτζιόζικα (ὅπως τὴν περασμένη Βουλὴ ὁ ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) σ' αὐτές. Μόνον στίς ἀρχές δὲ θὰ εἶναι δυνατὴ συζήτηση καὶ διαφωνία· στίς λεπτομέρειες, στὸν τρόπο τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἀρχῶν, ἐκεῖ χωρεῖ καὶ πρέπει νὰ χωρεῖ συζήτηση γενικὴ καὶ ἀνεπηρέαστη. Πῶς ἂν ἡ Κυβέρνηση προδώσει τὸ πρόγραμμά της, οἱ ἴδιοι οἱ φίλοι της πρέπει νὰ τὴν ἀφήσουν καὶ νὰ τὴν ἀναγκάσουν νὰ ξαναπαρουσιαστῆ καὶ λογοδοτήσῃ στὸ λαὸ — δὲ χρειάζεται βέβαια νὰ τὸ πει κανεὶς. Ἄν καὶ στὸν τόπο μας δυστυχῶς πρέπει νὰ πολεμοῦμε γιὰ νὰ ἐπικρατήσουν καὶ κοινοτοπιῆς ἀκόμα — ἔτσι πού εἴμαστε χωμένοι στὸ βούρκο τῆς προσωπολατρείας.

ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΙ. Τὸ «Ἐμπρός» τῆς Πέμτης χτυπάει στὸ κύριο ἄρθρο του τοὺς ἐκλογικοὺς συνδυασμοὺς καὶ ζητάει νὰ καταργηθοῦν τὰ κοινὰ ση-

μεῖα τῶν καλπῶν. Δὲ μᾶς φαίνεται γιὰ τὴν ὄρα σοβαρὴ καμμιά συζήτηση γιὰ τὸ ἐκλογικὸ σύστημα· γιατί ὅλα τὰ συστήματα στὴ σημερινὴ πολιτικὴ κατάσταση τοῦ τόπου μας θὰ ἔχουν καὶ τὰ ἄτοπά τους. Μὲ τὸ νὰ καταργηθεῖ τὸ κοινὸ σημεῖο στίς κάλπες δὲν κατορθώνεται βέβαια τίποτε, γιατί μ' αὐτὸ καὶ μόνο δὲν καταργοῦνται οἱ συνδυασμοί. Μὰ πῶς χωρὶς συνδυασμοὺς θὰ βασταχτεῖ κυβέρνηση στὸ κοινοβουλευτικὸ μας πολίτευμα; Ἄν σὲ κάθε περιφέρεια βάζουν κάλπη φίλοι ἑνὸς κόμματος περισσότεροι ἀπ' τὸν ἀριθμὸ τῶν ἐκλεχτέων δὲν ὑπάρχει κίντυνος νὰ μοιραστοῦν οἱ ψήφοι τοῦ κόμματος ἐκείνου καὶ νὰ ἐπιτύχουν φίλοι ἄλλου κόμματος; Ὅσο λοιπὸν ἔχουμε τὴν εὐρεῖα περιφέρεια δὲν μπορούμε ν' ἀποφύγουμε τοὺς συνδυασμοὺς. Ἐνα ἀπ' τὰ δυὸ λοιπὸν εἶναι δυνατὸ ἢ νὰ καταργηθεῖ πέρα πέρα ἡ εὐρεῖα περιφέρεια καὶ νὰ βγάξει κάθε περιφέρεια ἓναν βουλευτὴ (μὲ ἐνιαία ψήφο) ἢ νὰ ὑποδείχθουν τὰ μέλη τοῦ συνδυασμοῦ ὅχι ἀπ' τὸν Πρωθυπουργὸ ἢ τὸν τοπικὸ κομματάρχη μὰ ἀπ' τὸ λαὸ. Καὶ τὸ ἓνα ὅμως καὶ τὸ ἄλλο προϋποθέτουν πολιτικὴ μόρφωση τοῦ λαοῦ, μόρφωση πού χρειάζεται σοβαρὴ καὶ συστηματικὴ ἐργασία. Γιὰ μιὰ τέτοια ἐργασία πολεμάμε κ' ἐμεῖς κι εἴταν αὐτὴ φέρει τοὺς καρπούς της θὰ μπορούμε νὰ συνηγορήσουμε γιὰ τὸ σύστημα τῆς ἀναλογικῆς ψηφοφορίας πού μᾶς φαίνεται τὸ σωστότερο.

ΤΟ ΣΚΑΝΔΑΛΟ. Οἱ ἅγιες αὐτὲς μέρες δὲν μπόρεσαν νὰ ἐμποδίσουν τὸ μικρὸ σκανδαλάκι τῶν 314 χιλιάδων δραχμῶν τοῦ Δήμου. Ἐννοεῖται, πῶς τὸ πρᾶμα δὲν ἔχει μεγάλη σημασία· ἐμεῖς δὲν πιστεύουμε καὶ τόσο πολὺ πῶς ἔγινε γενικὴ ἀνόρθωση μέσα στὴ ρωμέϊκη ἰδεολογία πού δὲν ξέρει ἄλλο ἀπ' τὸ ἄμεσο ἀτομικὸ συμφέρο καὶ πού δὲν μπορεῖ ν' ἀφήσῃ εὐκαιρία γιὰ νὰ κλέψῃ τὰ κοινὰ — γι' αὐτὸ καὶ δὲ μᾶς ἔκανε μεγάλη ἐντύπωση τὸ πρᾶμα. Λίγο πρόστυχο μᾶς φαίνεται μόνον ἐκεῖνο πού ἔκαναν οἱ «Ἀθηναί»· νὰ κάνουν δηλ. ὑπαινιγμούς, γιατί οἱ ἥρωες τοῦ σκανδάλου εἴταν φανατικοὶ βενιζελικοί — μὰ ἐντύπωση δὲ μᾶς κάνει οὔτε αὐτό.

ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑ. Σὲ μιὰ σημειωσοῦλα της ἡ «Πατρίς» τοῦ Σαββάτου παραπονεῖται πῶς «αἱ φιλανθρωπικαὶ δμάδες τῆς πρωτεύουσας αἱ διοργανοῦσαι κατὰ καιροὺς φιλανθρωπικὰς ἐορτάς, ἐλησμόνησαν ἐφέτος τοὺς πτωχοὺς», γιατί τὸ Κράτος δὲν μπορούσε νὰ κάνει τίποτε ἄλλο ἀπ' τὸ νὰ τοὺς δώ-

σει από ένα τάλληρο. 'Ακόμα, βλέπετε, φανταζόμαστε στον τόπο μας όσο φιλελεύτεροι κι όσο ανθρωπικοί κι αν είμαστε πώς για τους φτωχούς χρειάζεται συχώριο των φιλανθρώπων στις γιορτές· ή πολιτεία περιορίζεται στο να τους δίνει κι αυτή έλεημοσύνη. 'Ελπίζουμε όμως πώς ο άρχηγός του κόμματος που περιλαμβάνει και τον κ. Διευθυντή της «Πατρίδος» θα διαφωνεί κάπως με το συνεργάτη του και θα φαντάζεται πώς δουλειά του Κράτους (της ομάδας δηλ. *δίων των μελών του*) είναι να κάνει κάτι περισσότερο απ' το να δίνει έλεημοσύνη· είναι το να περιορίσει τους λόγους που έφεραν τα μέλη του εκείνα στην κατάσταση να περιμένουν την έλεημοσύνη των άλλων και να κάνει έτσι δυνατό στα μέλη αυτά να μην περιμένουν τίποτε παρά μόνο απ' την εργασία των χεριών τους όσο μπορούν να εργάζονται ή να τα εξασφαλίζει με συντάξεις ή με δωρεάν διατροφή α δεν είναι σε θέση να εργαστούν. Τέτοια την καταλαβαίνουμε τουλάχιστο έμεις την άποστολή του Κράτους και γι' αυτό νομίζουμε πώς πρέπει να πολεμηθεί κάθε εξασθένηση της ιδέας αυτής με την ιδιωτική φιλανθρωπία της στιγμής.

ΦΙΛΑΝΟΜΟΙ. Είχαμε μια έλπίδα πώς ή αυστηρότητα του κ. Ζυμβρακάκη και ο τόνος της τελευταίας του διαταγής θα μάς έγλύτωνα τη φορά αυτή απ' τα βαρελότα και απ' τις πιστολιές. Δυστυχώς αποδείχτηκε με τα αδιάκοπα μπάμ-μπούμ, που ακούστηκαν το Σαββάτο και την Κυριακή, και συνοδεύτηκαν και με δυστυχήματα, πώς δεν μπορούμε ακόμα να πετάξουμε τα άγρια τα ένστικτά μας, ούτε μπορούμε μ' όλη την ανόρθωση να γίνουμε φιλόνομοι. Και σχετικά με το τελευταίο αυτό σημείο δεν μπορούμε παρά με λύπη μας να σημειώσουμε ότι στη συνηθισμένη της αύλοκολακεία περήφανα μνημονεύει ή «'Εστία» της Δευτέρας, πώς στην τελετή της Κυριακής στην 'Ακρόπολη παρουσιάστηκαν οι πρίγκηπες με ρεδιγκότα και όχι με φράκο, έπως είχε όριστεί· δε δίνουμε βέβαια μεγάλη προσοχή σε ζητήματα τουαλέτας, ούτε θέλουμε να συζητήσουμε αν είτανε σωστό να όριστεί φράκο για την τελετή εκείνη — όμως μια και είχε όριστεί δεν έπρεπε να παραβιαστεί με κατάχρηση της πριγκηπικής ιδιότητας. Μ' αυτό έπρεπε μόνο ν' αποδειχτεί πόσο αναγκαία είναι τα μαθήματα της ύποταγής στο νόμο από πάνω ως κάτω.

ΦΟΙΤΗΤΙΣΜΟΙ. Μας είπαν πώς τη Δευτέρα

στο Ζάππειο που έγινε ή δεξίωση των ξένων απ' τους φοιτητές, οι προκομμένοι μας βλαστοί χύμηξαν στο κυλικείο σαν πεινασμένοι και λυσσασμένοι, αφήνοντας κατά μέρος κάθε αίστημα ντροπής προσωπικής κ' εθνικής και ξεχνώντας πώς είχαν μπροστά τους ξένους, όχι Πολυγένηδες, μα έπιστήμονες περιωπής, και πώς τους εξένιζαν τη στιγμή εκείνη. Δυστυχώς το Πανεπιστήμιό μας δεν κατόρθωσε ακόμα, όχι μόνο έπιστημονικά, μα ούτε και στην ανατροφή να μορφώσει τους τροφίμους του. Τους φοιτητές τους φαντάζεται κανείς σαν τους φορείς της προόδου και του πολιτισμού, τους ανθρώπους που έχουνε στα χέρια τους το μέλλον ενός λαού—όχι σα μόρτηδες και τραμπούκους της μαγκούρας και της χαρτοπαιξίας

ΦΑΥΛΟΚΡΑΤΙΑ. Όσα έγιναν τις τελευταίες μέρες γύρω στη θέση του Καθηγητού των θρησκευτικών στο Διδασκαλείο δεν πιστεύουμε να τιμούν την Κυβέρνηση και ιδίως τον κ. Πρωθυπουργό που επί τέλους δεν τον φανταζόμαστε σαν άνθρωπο που δεν ενδιαφέρεται για τα ξένα Υπουργεία κι όταν ακόμα του κάνουν γνωστά όσα μαγειρεύονται. Την ανόρθωση τη φανταζόμαστε έμεις αλέκιστη· τη θέλουμε ίκανή και για τις «grandes lignes» και για τα «petits details». Το να δείχνει τέτοιες πολύ περιέργες μα όχι πολύ συστατικές ρουσφετολογικές τάσεις σε προσωπικά ζητήματα μόνο και μόνο για χατήρι ενός βουλευτή δεν πιστεύουμε να την απομακρύνει απ' την καταραμένη τη φαυλοκρατία. Κι όταν κανείς πάρει τον κατήφορο στα μικρά, δεν είναι μακριά και τα μεγάλα!

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΣ. Σ' ένα γράμμα του που δημοσιεύεται στην «'Εστία» της Τρίτης ο Καθηγητής της Δογματικής στο Πανεπιστήμιο βρίσκει κι αυτός πώς ή εκκλησία μας πρέπει να ανακαινιστεί· γι' αυτό προτείνει να μορφωθεί ο κληρός έτσι ώστε να μπορεί να κάνει ταχτικά το κήρυγμα σαν απαραίτητο στοιχείο της λειτουργίας και να κατορθωθεί έτσι ν' απομακρυνθούν οι πιστοί απ' τη σημερινή αντίληψη πώς θρησκεία θα πει τήρηση μερικων τύπων — έπειτα να ελαττωθεί ή ώρα της ακολουθίας σε μία ή 1 1/2 ώρα (ο όρθρος να γίνεται με τον έσπερινό μαζί το απόγεμα), και τέλος να γίνονται ψάλτες «μουσικοί και εϋφωνοί, εκτελούντες την εκκλησιαστικήν ψαλμωδία κατά τρόπον δυνάμενον να τέρπη και προσελκύη τους πιστούς»(!). Δεν είμαστε βέβαια ίκανοποιημένοι με τις

προτάσεις αυτές (τὸ νὰ διορίζονται θεολόγοι γιὰ διδασκαλία τῶν θρησκευτικῶν στὰ γυμνάσια δὲν εἶχε θέση νομίζουμε στὸ γράμμα· εἶναι ἄλλως τε περιέργο νὰ ὑποστηρίζεται αὐτὸ σ' ἐποχὴ πού ζητᾶει νὰ καταργηθοῦν τὰ θρησκευτικὰ μαθήματα ἀπ' τὰ γυμνάσια) — μὰ δὲν περιμέναμε καὶ περισσότερο ἀπ' τὸν Καθηγητὴ τῆς Δογματικῆς. Ὅπως δὲ ποτε σημειώνουμε μὲ εὐχαρίστηση πὼς κι αὐτὸς δὲ βρῖσκει σωστὴ τὴ σημερινὴ ἀντίληψη τῆς θρησκείας σὰν τύπου μὲ νηστείες, σταυροκοπήματα καὶ εἰκονοπροσκυνήματα χωρὶς οὐσία καὶ πὼς θέλει τὴ θρησκευτικὴ μὀρφωση τῶν πιστῶν. Αὐτὸ ζητᾶμε κ' ἔμεις — τὸ νὰ ξέρει κανεὶς τί πιστεύει, νὰ εἶναι πεισμένος γι' αὐτὸ καὶ νὰ μπορεῖ νὰ πειστεῖ κάθε στιγμὴ, ἔχοντας στὸ χέρι τὴ Γραφὴς στὴ γλῶσσα του, στὴ γλῶσσα πού καταλαβαίνει χωρὶς τὴ μεσιτεία κανενός.

ΙΩΒΙΛΑΙΟ. Ὅποιος διάβασε τὰ χοντρά μὰ κούφια λόγια τοῦ πανηγυρικοῦ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας γιὰ τὸ ἰωβιλαῖο τοῦ Πανεπιστημίου μας καὶ δὲν τὸ εἶχε τόσο κοντὰ γιὰ νὰ τὸ ἴδῃ αὐτὸ καὶ τ' ἀποτελέσματά του, θὰ νόμιζε πὼς τὸ Πανεπιστήμιό μας ἔφτασε στὸ non plus ultra τῆς προόδου. Ὅμως τί κρίμα νὰ μὴν εἶν' ἔτσι! Ρίχνοντας μιὰ ματιὰ στὴν ἐργασία τῶν ἑβδομήντα πέντε χρόνων πού ἔζησε τὸ Πανεπιστήμιό δὲν αἰστανόμαστε καμιά ὑπερηφάνεια γι' αὐτὴ. Δὲν ἀρνούμαστε πὼς τὸ ἑλληνικὸ Πανεπιστήμιό εἶχε στὸ διάστημα αὐτὸ μέσα του μερικὲς ἐπιστημονικὲς κορυφές· μὰ κι αὐτὲς δὲν εἶτανε δημιουργήματά του — μόνο δημιουργήματα τῶν Πανεπιστημίων τῆς Εὐρώπης. Τὸ δικὸ μας θέρμανε μόνο προσωπικὲς μικροφιλοτιμίες, προσωπικὰ πάθη, ἔγινε τὸ ὄργανο τῆς χειρότερης συναλλαγῆς καὶ γι' αὐτὸ εἶταν ἀνίκανο νὰ μορφώσῃ χαρακτηριστὴς διδασκόντων καὶ διδασκομένων. Οἱ ἀπόφοιτοὶ τοῦ ὑστεροῦσαν ὄχι μόνο στὴ μὀρφωση μὰ καὶ στὸ χαρακτήρα καὶ τὴν ἄλλη ἀγωγή· παίρνοντας τὸ δίπλωμα ὑστερα ἀπὸ ὀλίγων μηνῶν ἀποστήθισαν σὲ φροντιστήρια διδακτορίσκων καὶ ἀπὸ βουλευτικὰ ἢ φιλικὰ μπιλιετάκια, ἔβγαιναν ἀμόρφωτοι καὶ κακομαθημένοι, ἔτοιμοι γιὰ νὰ γίνουν μπράβοι τῶν κομμμάτων καὶ νὰ θυσιάσουνε στὸ βωμὸ τοῦ ἄμεσου ἀτομικοῦ τους συμφέροντος. Γιὰ νέο αἷμα, γιὰ νέα ζωὴ, γιὰ νέες ἰδέες δείχτηκε ὡς τὰ σήμερα τὸ Πανεπιστήμιό μας ἀνίκανο· περιωρισμένο καὶ σχολαστικὸ, εἶτανε ὁ φορέας ἢ καμμιᾶς ἢ ἀντιδραστικῆς ἰδεολογίας. Ἡ ἐκκαθάριση δὲν κατῴρθωσε νὰ δώσει ζωὴ στὸ νεκρὸ ἴδρυμα, ἂν ἀφαιρέσει κανένας τὸ νέο αἷμα πού μπήκε στὴ φυσικομαθηματικὴ σχολή·

μὲ τὴν παλιὰν ἀντιδραστικότητα, μὲ τὴς παλιὲς ἀντιλήψεις πατάει τὸ μόνο ἑλληνικὸ Πανεπιστήμιό τὴν τέταρτη εἰκοσιπενταετηρίδα του — μ' αὐτὲς ἀντιμετωπίζει τὴν ἐποχὴ πού ἔπειτα ἀπὸ τῶσων χρόνων ὑπερπαραγωγή βρισκόμαστε μπροστὰ σ' ἓνα ἐπιστημονικὸ προλεταριάτο ἀμόρφωτο κι ἀχαρακτήριστο ἔτοιμο νὰ χυμῆξει στὸ Δημόσιο Ταμεῖο ζητώντας ἀντάλλαγμα ἀργόμιστης ὑπηρεσίας. Δὲ φανταζόμαστε ὅμως πὼς ἓνα τέτοιο ἴδρυμα μπορεῖ νὰ χεὶ χρησιμότητα στὸν τόπο μας· ἂν πρόκειται ν' αὐξήσει μόνο ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀργομιστῶν, ἂν πρόκειται νὰ μὴ βγοῦν ἀπὸ κεῖ μέσα οἱ νέοι ἄντρες μὲ τὴς νέες ἰδέες πού νὰ ἐργαστοῦν τίμια γιὰ τὸ κοινὸ καλὸ τοῦ κράτους αὐτοῦ, πρέπει νὰ σπεύσει μιὰ Κυβέρνηση μὲ συναίσθηση τῶν κιντύνων πού προέρχονται ἀπ' τὴν ὑπαρξὴ του νὰ τὸ κλείσει. Τὰ Πανεπιστήμια δὲν ὑπάρχουν γιὰ νὰ μισθοδοτοῦνται Καθηγητές, μὰ γιὰ νὰ βγαίνουν στοιχεῖα χρήσιμα κι ὄχι καταστρεπτικὰ γιὰ τὸν κοινωνικὸν ὄργανισμό. Τέτοια καταστρεπτικὰ στοιχεῖα βγήκαν ἀρκετὰ ὡς τὰ σήμερα, ὥστε νὰ μὴ μᾶς χρειάζονται ἄλλα· εἶναι πιά καιρὸς νὰ φροντίσουμε σοβαρὰ νὰ λιγοστεύει κατὰ πολὺ (ἂν ὄχι νὰ σταματήσει ὀλότελα ὅσο νᾶρθεῖ τὸ ἰσοζύγιο) ἢ ἐπιστημονικὴ παραγωγή — κ' οἱ λίγοι ἀπόφοιτοὶ τοῦ Πανεπιστημίου νὰ ἔχουν τὴ γενικὴ μὀρφωση καὶ τὸ χαρακτήρα πού νὰ εἶναι ἱκανοὶ γιὰ ἐργάτες καὶ ὄχι γιὰ κηφήνες. Μ' αὐτὴ τὴν εὐχὴ, πού ἀμφιβάλλουμε ἂν θὰ βρεῖ τὴν πρεπούμενη ἀμερόληπτη ἀκρόαση, χαιρετίζουμε τὴ νέα ἑβδομηνταπενταετηρίδα τοῦ ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου, πού μόνο ἂν μπορεῖ νὰ ἐκπληρώσει τὴν σπουδαία του αὐτὴ ἀποστολή — vivat, crescat, floreat!

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

© Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Τὴν περασμένη Τετάρτη 21 τοῦ Μάρτη εἶν' ἡ «Φοιτητικὴ Συντροφία» ὁ κ. Φ. Δραγοῦμης διάβασε ἓνα μέρος ἀπὸ τὸ βιβλίο «Τὸ δίκαιο εἶναι ἡ δύναμη» τοῦ Ἀργεντινοῦ Bunge, πού γκαρδιακὰ χειροκροτήθηκε ἀπὸ τοὺς φοιτητές. Τὸ κεφάλαιο πού διαβάστηκε, πολὺ δυνατὰ ἀποδείχτει, πὼς ἓνα ἔθνος θὰ ζήσει καὶ θὰ νικήσῃ, σὰν ξέρει νὰ ὑποφιάζεται πάντα καὶ νὰ μισᾷ ὅπου πρέπει τοὺς ξένους καὶ πού οἱ πατριῶτες του εἶναι φιλιωμένοι ὅπως ἀξίζει ἀνάμεσό τους.

— Ἐνας πλοῦσιος πέθανε τὴς προάλλες κι ἄφισε πέντε χιλιάδες στὸν Πάπ, «θεῖγμα, λέει, ξεχωριστῆς ἐχτίμησης». Νά, πὼς καὶ γιὰτὶ κρατιέται ἀκόμα στὰ πόδια τῆς ἡ κα-